

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА**

Освітня програма: будь-яка

Спеціалізація (за наявності): будь-яка

Спеціальність: будь яка

Галузь знань: будь-яка

Затверджено на засіданні кафедри
філософії, соціології та релігієзнавства
Протокол № 12 від “26” червня 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2021 р.

© Возняк С.В., 2021

© ПНУ ім. В. Стефаника, 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Філософський аналіз сучасного мистецтва
Освітня програма	Всі
Спеціалізація (за наявності)	Всі
Спеціальність	Всі
Галузь знань	Всі
Освітній рівень	Всі
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	довільний
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Навчальна дисципліна «Філософський аналіз сучасного мистецтва» орієнтована на формування у слухачів вміння рефлексивно, критично та комплексно підходити до сучасного мистецтва не лише зі споживацьких позицій, але із усвідомленням місця та ролі останнього у світовій та вітчизняній культурі. У дисципліні також робиться змістовий акцент на рефлексивному та усвідомленому підході до формування власного естетичного смаку в його узгодженні з внутрішніми світоглядними позиціями та комунікативними орієнтирами.

Мета навчальної дисципліни: філософсько-культурологічне осмислення мистецтва як світу специфічної реальності, що виникає завдяки творчій активності людини і виявляє сутність людського буття, а також – формування у слухачів курсу комплексних навичок багаторівневого філософського та культурологічного аналізу сучасного мистецтва як специфічного виразу особливостей буття сучасної людини.

Завдання вивчення дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні жанри, напрями, види сучасного мистецтва, а також – найбільш яскраві та «епохально»-впливові твори мистецтва сучасності;
- базові підходи до розуміння мистецтва загалом, а також – класичні та сучасні методології естетичного та концептуально-філософського аналізу мистецтва;
- новації початку ХХ століття – авангардизм і модернізм. принципи «Бог помер» і «дегуманізація мистецтва», антропологічні свідчення різних видів мистецтва;
- місце, роль та особливості існування мистецтва у системі загальнолюдської культури із акцентом на специфіці сучасного мистецтва;
- унікальну специфіку сучасного мистецтва у способах його існування та впливу: кіч, хепенінг, інсталяція, перформанс;
- теоретичні та практичні особливості формування естетичного смаку
- фактичний матеріал з історії культури і мистецтва, різні варіанти визначення мистецтва;
- різні засади типології художньої образності, антропологічні засади типології;
- проблематичність визнання сучасного мистецтва мистецтвом.

вміти:

- ідентифікувати буденне і філософське розуміння мистецтва і розкривати філософсько-антропологічний зміст основних понять і актуальних проблем художньої культури;
- встановлювати характерні параметри дитинства як особливої людської ситуації в ракурсі мистецьких напрямів та творів сучасності;
- формулювати парадокси становлення людини людиною;
- співвідносити власне існування із свідченнями мистецьких творів сучасності;
- розрізняти буденно-споживацький та філософсько-теоретичний підходи до розуміння мистецтва.

Компетентності

ЗК2: Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних та концептах хибні й вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації. Прагнення до оптимальних рішень та ясності умовиводів.

ЗК3: Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань та стратегій/способів мислення.

ЗК4: Навички раціональної організації власної діяльності та ефективного використання часу.

ЗК5: Прагнення усвідомлювати підстави власних та інших міркувань, здатність відрізнити суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних і аргументованих, вміння надавати перевагу останнім.

ЗК6: Критичність та самокритичність мислення.

ЗК7: Схильність до самоперевірки отриманих результатів, турбота про якісне виконання професійних завдань.

ЗК8: Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст та структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.

ЗК9: Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості.

ЗК10: Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації.

ЗК11: Навички роботи у групі, розподіл функцій в колективній роботі, взаємодопомоги, терплячість, витримку і доброзичливість.

ЗК12: Відкритість, здатність сприймати та враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слухачів ідей.

ЗК13: Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

- Здатність до рефлексивного критичного мислення, аналізу та синтезу, до усвідомлення у категоріально-концептуальному вимірі широкого кола світоглядних питань і актуальних проблем сучасності;
- здатність до опанування глибинними знаннями в галузі філософії та знаннями на межі предметних галузей, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, методології історико-філософського дискурсу та сучасних парадигм у сфері філософії мистецтва; методологією, принципами та категоріями з досліджуваного наукового напрямку;
- здатність аналізувати сучасні соціально-політичні і духовні процеси та явища з позицій фундаментальних філософських принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів;
- концептуальні знання основних класичних та сучасних філософських концепцій та парадигм і суміжних галузей гуманітаристики та суспільних наук, методології історико-філософського дискурсу, з метою осмислення та розв'язання дослідницьких проблем;
- уміння планувати і виконувати самостійні наукові дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів на рівні останніх світових досягнень і дотриманням належної академічної доброчесності, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми;
- уміння інтегрувати зміст історико-філософських та соціально-філософських ідей у контекст осмислення та розв'язання актуальних теоретичних і практичних проблем сучасності і, зокрема, українського суспільства;
- уміння демонструвати спеціалізовані знання в межах певної філософської проблематики, сполучати системну обізнаність з відповідною спеціальною (науково-дослідницькою) літературою;
- навички культурно-просвітницької діяльності, спрямованої на популяризацію філософських знань і піднесення рівня філософської культури в сучасному світі.

Програмні результати навчання

РН5. Спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

РН7. Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.

РН11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

РН12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

РН13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.

РН14. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері професійної діяльності або навчання.

РН15. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й

толерантності.

PH18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Буденне і філософське розуміння мистецтва	Слухачі курсу володіють обгрунтованими теоретичними знаннями з наступного кола питань: 1. Буденний підхід до вивчення мистецтва. Специфіка буденної свідомості – установка на «саме собою зрозуміле». Підступність визнання будь-чого саме собою зрозумілим. 2. Родо-видове визначення мистецтва: що постає родовою загальністю для розуміння мистецтва? Різні варіанти відповіді. 3. Предметне і діяльнісне розуміння мистецтва. Определення і розпредметнення як смислові виміри людської діяльності. 4. Різні виміри феномену мистецтва. Антропологічне підгрунття для розуміння.	Тести, питання, кейси, робота із методичними матеріалами та історичними джерелами
2	Мистецтво як фактор, що конститує людину	Слухачі курсу володіють обгрунтованими теоретичними знаннями та практичними навичками з наступного кола питань: 1. Етапи становлення антропологічної проблематики. “Антропологічний поворот” у філософії. Проблема та таємниця як антропологічні поняття. 2. Філософія, релігія, наука, мистецтво як форми і засоби становлення людини й її самосвідомості. 3. Антропологічний та професійно-галузевий принципи осмислення мистецтва. 4. Філософія мистецтва та естетика. Антропологія мистецтва.	Тести, усні дебати, розбір кейсів, аналіз відеоматеріалів, робота із методичними рекомендаціями
3	Феномен дитинства як мистецтво становлення людиною	Слухачі курсу володіють обгрунтованими теоретичними знаннями та практичними навичками з наступного кола питань: 1. Специфіка дитинства у світлі природи та призначення людського буття у світі.	Тести, усні дебати, розбір кейсів, аналіз

		<p>2. Буттєвий зміст дитинства. Історична тенденція до збільшення періоду дорослішання: підстави та внутрішній смисл розсування вікових рамок дитинства.</p> <p>3. Метафізика дитинства. Екзистенційний смисл дитинства. Дитинство та його етос як етос свободи. Дитинство та людське життя як ціле.</p> <p>4. Гра як одне із центральних понять дитинства. Сутнісні характеристики гри: самодіяльність, свобода, продуктивна уява. Місце гри у цілісності людського існування.</p> <p>5. Міфологізм дитячого світу. Гра як сутнісна характеристика дитинства.</p>	<p>відеоматеріалів, робота із методичними рекомендаціями</p>
4	Мистецтво як свідчення антропологічної ситуації	<p>Слухачі курсу володіють обґрунтованими теоретичними знаннями та практичними навичками з наступного кола питань:</p> <p>1. Філософське осмислення мистецтва у східній і західній традиціях. Мистецтво космічне і земне. Релігійний варіант розуміння сутності мистецтва.</p> <p>2. Герменевтика як засіб розуміння мистецтва: Ф. Шлейєрмахер, М. Гайдеггер, Г.-Г. Гадамер.</p> <p>3. Музика як безпосередній прояв світової волі. Філософський апофеоз музики.</p> <p>4. Критика вульгарної буденності як принцип філософії життя Ф. Ніцше.</p> <p>5. Розподіл мистецтва на види як наслідок багатоаспектності типів практики людини у сфері художнього опанування світу.</p> <p>6. Суб'єктивно-психологічне й онтологічне трактування природи музики.</p> <p>7. Поняття слова і словесності. «Словесність» як інша назва літератури, усної та писемної творчості загалом.</p>	<p>Тести, усні дебати, аналіз відеоматеріалів, робота із методичними рекомендаціями</p>
5	Феномен сучасного мистецтва	<p>Слухачі курсу володіють обґрунтованими теоретичними знаннями та практичними навичками з наступного кола питань:</p> <p>1. Сучасний стан мистецтва у світлі антропологічних проблем. Випадіння мистецтва зі сфери освітньо-гуманітарних дисциплін.</p>	<p>Тести, усні дебати, розбір кейсів, аналіз відеоматеріалів, робота із</p>

		<p>2. Мистецтво і ідеологія. Різні види творчих практик. Проблема визволення мистецтва з тиску індустрії культури й ідеології.</p> <p>3. Проблема масової свідомості і масового мистецтва.</p> <p>4. Модерн і постмодерн. Симулякр як принцип постмодерного мистецтва. Проблематичність визнання сучасного мистецтва мистецтвом.</p> <p>5. Сучасне мистецтво – часові та сутнісні межі поняття.</p> <p>6. Новий образ мистецтва: актуальне мистецтво, перформанси, інсталяції.</p>	методичні рекомендаціями
6	Сучасний стан суспільства у світлі аналітики основних видів мистецтва	<p>Слухачі курсу володіють обґрунтованими теоретичними знаннями та практичними навичками з наступного кола питань:</p> <p>1. Дегуманізація мистецтва як антропологічний симптом: різні смисли.</p> <p>2. Синтез мистецтв як естетичний принцип. Погляди на мистецтво В. Соловйова і їх трансформація у митців Срібного віку.</p> <p>3. Антропологічні свідчення образотворчого авангарду. Абстрактне мистецтво у світлі гегелівської концепції абстрактного. Різні образи митця-художника у людській історії.</p> <p>4. Сучасний стан музики у світлі антропологічних проблем. Випадіння музики зі сфери освітньо-гуманітарних дисциплін.</p> <p>5. Антропологічні свідчення образотворчого і словесних мистецтв.</p> <p>6. Сучасне театральне мистецтво у світлі антропології.</p>	Тести, усні дебати, розбір кейсів, аналіз відеоматеріалів, робота із методичними рекомендаціями

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекції	6
Семінарські заняття	30
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	4
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	1		1		1		1		1		1							6
Семінарські з-тя		5		5		5		5		5		5						30
Самостійна р-та														10				10
Індивідуальні завдання																4		4
Залік																	50	50
Всього за тиж-нь	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	8	1	10	1	4	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Методичне забезпечення:

1. Адорно Теодор. Теорія естетики / Теодор Адорно ; [пер. з нім. П.Таращук]. – Київ: Основи, 2002. – 518 с.
2. Античная музыкальная эстетика. Памятники музыкальной и эстетической мысли / Вступ. статья А. Ф. Лосева. – М. : Музыкальное издательство, 1960. – 360 с.
3. Ариес Ф. Возрасты жизни / Ф. Ариес ; [пер. с франц. Ю. А. Асеев] // Философия и методология истории. – М. : Прогресс, 1977. – С.216–244.
4. Арнонкур Николаус. Музыка языком звуков. Путь к новому пониманию музыки / Николаус Арнонкур ; [Электронный ресурс] // Режим доступа: http://royallib.com/book/arnonkur_nikolaus/muzika_yazikom_zvukov_put_k_novomu_ponimaniyu_muziki.html
5. Арто А. Театр и его двойник. Театр Серафима / А. Арто ; [пер. с фр. С. А. Исаев]. – М.: Мартис, 1993. – 192 с.
6. Арьес Ф. Ребенок и семейная жизнь при старом порядке ; [пер. Я. Ю. Старцев, В.А. Бабинцев]. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 1999. – 415 с.
7. Бальтазар Г. У. Раскрытие музыкальной идеи. Опыт синтеза музыки / Г. У. Бальтазар; [пер. М. Кузнецова] // Богословие и музыка. Три речи о Моцарте. – М. : Библейско-богословский институт св. апостола Андрея, 2011. – С. 2–45.
8. Барт Карл. Вольфганг Амадей Моцарт / Карл Барт ; [пер. М. Паит] // Богословие и музыка. Три речи о Моцарте. – М. : Библейско-богословский институт св. апостола Андрея, 2011. – С. 46–77.
9. Бодрийяр Ж. Эстетика иллюзий, эстетика утраты иллюзий [Електронний

- ресурс] / Ж. Бодрийяр ; [пер. с фр. А. Дугин]. – Режим доступу:
<http://my.arcto.ru/public/9bodrial.htm>
10. Вакенродер В.-Г. Фантазии об искусстве / В.-Г. Вакенродер. – М. : Искусство, 1977. – 263 с.
 11. Вейдле В. Умирание искусства / В. Вейдле. – М. : Республика, 2001. – 447 с.
 12. Вундт В. Фантазия как основа искусства / В.Вундт. – СПб. - М., 1914. – Режим доступа: <http://anthropology.ru/ru/edition/fantaziya-kak-osnova-iskusstva>
 13. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну / Ю. Габермас ; [пер. з нім. В. М. Куплін]. – К. : Четверта хвиля, 2001. – 424 с.
 14. Гадамер Г.- Г. Актуальность прекрасного / Г.-Г.Гадамер. – М.: Искусство, 1991. – 368 с.
 15. Гадамер Г.-Г. Пути Хайдеггера: исследования позднего творчества / Г.- Г.Гадамер ; [пер. с нем. А. В. Лаврухин]. – Минск: ПроPILEI, 2007. – 240 с.
 16. Гвардини Р. Конец Нового времени / Р. Гвардини ; [пер. Т. Ю. Бородай] // Вопросы философии. – 1990. – № 4. – С. 127–163.
 17. Гофман Э. Т. Кавалер Глюк / Э. Т. Гофман : [пер. з нім. Василь Білоцерківський]. – Режим доступа: <http://maysterni.com/publication.php?id=106053>
 18. Гофман Э. Т. Крейсериана / Э. Т. Гофман ; [пер. с нем. П. Морозов]. – Режим доступа: <http://www.lib.ru/GOFMAN/krejsl1.txt>
 19. Гофман Э.Т.А. Крейсериана. Необыкновенные страдания директора театра // Собр. Соч. в 6 тт., М., 1991, Т.1.
 20. Гротовский Ежи. К Бедному театру. – Режим доступа: http://contemporarydance.ru/materials/texts/Grotowski-Towards_a_poor_theatre.html
 21. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора ; [пер. з англ. В. Шовкун]; Наук. ред. пер. О. Шевченко. – К. : Вид.-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.
 22. Кассирер Э. Натуралистическое и гуманистическое обоснование философии культуры / Э. Кассирер ; [пер. с нем. С. А. Ромашко] // Избранное. Опыт о человеке. – М. : Гардарика, 1998. – С. 155–182.
 23. Левченко О.Г. Філософсько-атропологічна рефлексія театру / О.Г. Левченко // Філософ. думка. – 2008. – N 5. – С. 64-79.
 24. Лімонченко В. Феномен дитинства в світлі християнської антропології / В. Лімонченко // Філософсько-антропологічні студії‘2008. Філософська антропологія та сучасність (пам’яті В. Г. Табачковського). – К. : Стилос, 2007. – С. 396–405.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства, вул. Чорновола, 72 (гуманітарний корпус), ауд. 503. Телефон: 0342596015. Сайт: https://kfsr.pnu.edu.ua/ Електронна адреса: kfsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства Возняк Степан Володимирович

Контактна інформація викладача

stepan.wozniak@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». З огляду на специфіку курсу (підвищена увага до якості усної комунікації) дотримання академічної доброчесності передбачає двосторонні зусилля по створенню доброзичливого, нетоксичного, партнерського та діалогічно орієнтованого комунікативного середовища.
Пропуски занять (відпрацювання)	Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	За наявності об'єктивних причин виконання завдання пізніше встановленого терміну студент матиме можливість здати завдання у додатково визначений термін без зменшення балів за завдання. У інших випадках завдання здається у додатково встановлений термін зі зниженням балів на розгляд викладача.
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття визначається рядом положень про академічну доброчесність та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Посилання на нормативні документи: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. Також за рішенням кафедри філософії, соціології та релігієзнавства здобувачам, які брали участь у науководослідній роботі (роботі

	конференцій, наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 3.
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується у випадку проходженням студента аналогічного за змістом навчального курсу на будь-якій сертифікованій освітній платформі. а

Викладач **Возняк Степан Володимирович**